Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

EU:n maaperästrategia ja tuleva maaperän terveyslainsäädäntöehdotus

Hanna Mattila
Ilmastoyksikkö, Ilmasto- ja ympäristönsuojeluosasto

Maa- ja metsätalousvaliokunnan kuuleminen 7.2.2023

Maaperän merkitys

- Maaperä ja siinä elävät lukuisat eliöt tuottavat meille ravintoa, biomassaa, kuituja ja raaka-aineita, säätelevät veden, hiilen ja ravinteiden kiertokulkua ja mahdollistavat maanpäällisen elämän.
- Maaperä sisältää yli 25 prosenttia maapallon luonnon monimuotoisuudesta
- Viljely- ja laidunmaat tuottavat EU:ssa vuosittain 76 miljardin euron arvosta ekosysteemipalveluja
- Maaperän huonontuminen maksaa EU:lle useita kymmeniä miljardeja euroja vuodessa

Lähde: EU maaperästrategia

EU komission yhteenveto haasteista

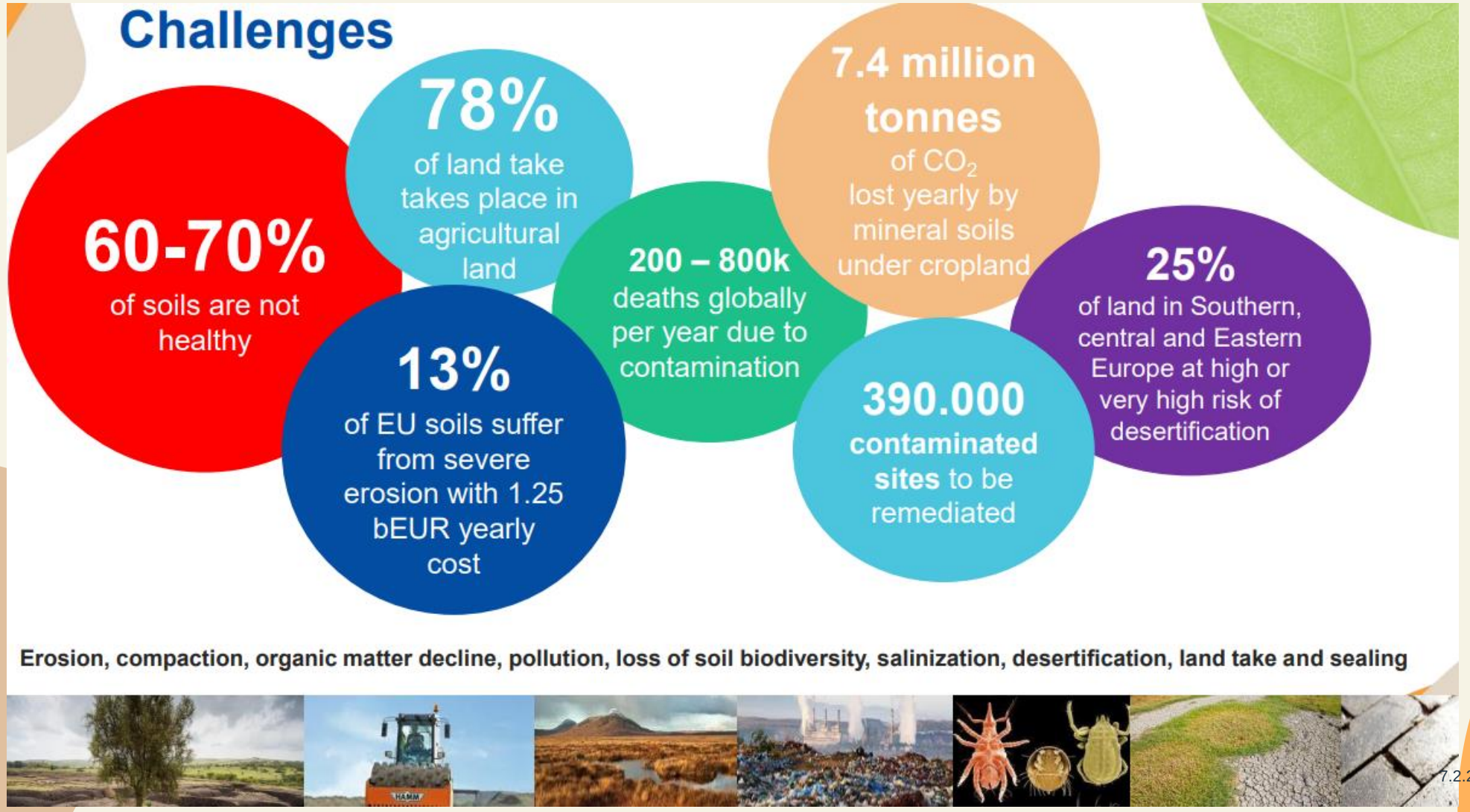

EU maaperästrategian visio

Vuoteen 2050 mennessä kaikki EU:n maaperän ekosysteemit ovat terveitä ja siten entistä kestävämpiä, mikä edellyttää hyvin määrätietoisia muutoksia tällä vuosikymmenellä.

Maaperän suojelusta, kestävästä käytöstä ja ennallistamisesta on siihen mennessä tullut vakiintunut käytäntö.

Terve maaperä on keskeinen ratkaisu, joka auttaa vastaamaan suuriin haasteisiimme, joita ovat ilmastoneutraaliuden saavuttaminen ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen, vihreän ja kierto(bio)talouden kehittäminen, luontokadon pysäyttäminen, ihmisten terveyden suojelu sekä aavikoitumisen ja maaperän huonontumisen pysäyttäminen.

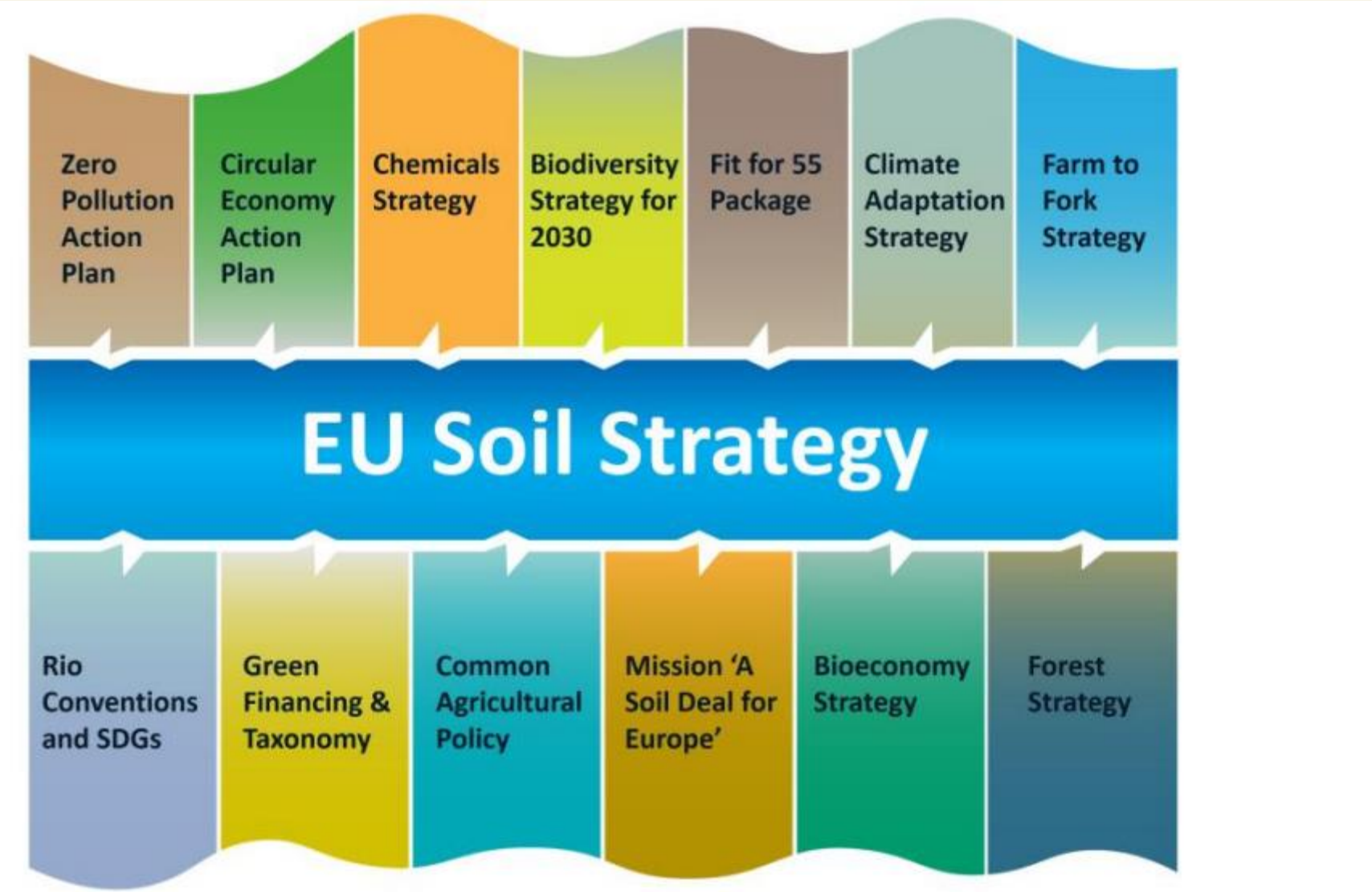

Figure 1: links between the EU Soil Strategy and other EU initiatives

Lähde: EU maaperästrategia

Ehdotus maaperän terveyslainsäädännöksi tulee komission mukaan sisältämään

- Määritelmiä (mukaan lukien “net land take”)
- Maaperän terveyden indikaattoreita ja arvoja saavutettavaksi 2050 mennessä
- Maaperän kestävän käytön edellytykset
- Tavoite ravinnehävikille
- Pilaantuneiden maiden tunnistamisen, rekisteröinnin ja puhdistamisen
- Maaperän terveyden seurannan (mukaan lukien LUCAS-seurannan oikeudellinen perusta)
- Kehityksestä raportoinnin

Otteita ennakkovaikuttamiskannasta

Yleistä:

- Suomi pitää EU-tason politiikkatoimia tarkoituksenmukaisena tapauksissa, joissa on tarve tehokkaasti puuttua maaperän huonontumisen rajat ylittäviin vaikutuksiin, turvata yhtäläiset markkinaolosuhteet ja edistää politiikan johdonmukaisuutta EU:n ja kansallisella tasolla.
- Suomi korostaa, että EU:n laajuisissa maaperää koskevissa toimissa on kiinnitettävä huomiota jäsenvaltioiden erilaisiin olosuhteisiin huomioiden ympäristölliset, taloudelliset ja sosiaaliset näkökulmat sekä alueelliset vaikutukset.
- Suomi suhtautuu varauksellisesti mahdollisiin oikeudellisesti sitoviin kynnysarvoihin, jotka eivät ota huomioon jäsenmaiden eroja.
- Aloitteen valmistelussa komission tulee arvioida täysin uudesta lainsäädäntöesityksestä syntyvä lisäarvo suhteessa jo olemassa olevaan ja ehdotettuun lainsäädäntöön.

Otteita ennakkovaikuttamiskannasta

Maaperän kestävä käyttö

- Suomi kannattaa kestävien maaperän hoitokäytäntöjen edistämistä ja siihen liittyvää tutkimusta, ja pitää tärkeänä tiedon kokoamista ja vaihtamista jäsenmaiden ja komission kesken.
- Suomi pitää tärkeänä, että ehdotuksessa muotoiltaisiin yleiset periaatteet maaperän kestävälle käytölle ja suojelulle ja että nämä periaatteet sopeutettaisiin kansallisiin olosuhteisiin, maankäyttöön, maaperäriskeihin ja olemassa olevaan lainsäädäntöön. Suomi kannattaa selkeää maaperän terveyden määritelmää
- Suomi pitää tärkeänä tavoitteena, että viljelymaan kivennäismaan orgaanisen hiilen vähentyminen käännettäisiin kasvavaksi suuntaukseksi maaperän ominaisuuksien rajoissa, samalla kuitenkin pyrkien huomioimaan jäsenmaiden erilaiset olosuhteet

Otteita ennakkovaikuttamiskannasta

Tutkimus ja seurannat

- Suomi korostaa, että maaperästä tarvitaan lisää tietoa esim. torjunta-aineiden ja muiden haitallisten aineiden, monimuotoisuuden ja eri toimien päästövähennysvaikutusten osalta. Suomi pitää tärkeänä, että EU:n laajuiset maaperää koskevat toimet tukisivat ja kannustaisivat jäsenmaita tuottamaan maaperätietoa maaperän tilan parantamisen tueksi.
- Suomi pitää tärkeänä, että maaperän tilan seuranta on riskiperusteista ja kohdennettua.
- Maaperätodistuksen käyttöönotto tulisi olla jäsenmaiden päätettävissä.

Otteita ennakkovaikuttamiskannasta

Pilaantuneet maat

- Pilaantuneiden maiden tunnistamiseen, riskienhallintaan ja vastuukysymyksiin liittyen Suomi pitää tärkeänä, että toimet kehitetään ja määritetään kansallisesti, eikä EU-tasolle kehitettäisi päällekkäistä järjestelmää. Suomi ei myöskään näe tarpeellisena EU-tason tietokannan perustamista.
- Mikäli kansallisia järjestelmiä ei ole, Suomi ehdottaa harkittavaksi, että maaperän terveyslaissa jäsenvaltiot velvoitettaisiin laatimaan ja toimeenpanemaan kansallisen suunnitelman pilaantuneiden maiden riskien selvittämiseksi ja riskien poistamiseksi.

Otteita ennakkovaikuttamiskannasta

Maan käyttöönotto

- Suomi näkee maaperästrategiassa esitetyn maan käyttöönoton hierarkian (välttäminen, uudelleenkäyttö, minimointi, hyvittäminen) hyödyllisenä lähestymistapana.
- Suomi suhtautuu varauksellisesti maaperästrategian ajatukseen, että jäsenmaat asettaisivat itselleen vähentämistavoitteita koskien uuden maa-alan ottamisesta infrastruktuurin käyttöön
- Maa-aloja hyödynnettäessä eri tavoitteiden yhteensovittaminen on tärkeää. Rakentamattoman maa-alueen käyttöön otossa tavoitteena tulisi olla useamman eri käyttömuodon yhteensovittaminen, esimerkiksi uusiutuvan energian tuotanto siten, ettei maaperää suljeta.

Maaperän terveyslain valmistelu ja käsittely

- Viime vuonna on ollut useita komission koolle kutsumia maaperäasiantuntijoiden kokouksia
- Lokakuussa oli yksi sidosryhmätapaaminen, toinen on helmikuussa
- Komission julkaisee ehdotuksen 7.6.2023
- Yhteispäätösmenettely

Hanna Mattila
Hanna.mattila@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment